

Αθήνα, 22 Μαρτίου 2021

Δελτίο Τύπου

Ηλεκτρονικές πληρωμές στην Ελλάδα:

Πολιτικές και επιδράσεις στη χρήση καρτών, 2015-2020

Τη σημαντική συμβολή της χρήσης καρτών στην ενίσχυση των φορολογικών εσόδων από ΦΠΑ και τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης αποτυπώνει μελέτη του **Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών (IOBE)**.

Στη μελέτη με τίτλο: **«Ηλεκτρονικές πληρωμές στην Ελλάδα: Πολιτικές και επιδράσεις στη χρήση καρτών, 2015-2020»**, που παρουσιάστηκε σήμερα, καταγράφεται η πορεία των ηλεκτρονικών πληρωμών κατά την περίοδο 2015 – 2020 και εκτιμώνται η επίδραση των μέτρων πολιτικής στη χρήση καρτών και η συμβολή τους στα φορολογικά έσοδα.

Όπως προκύπτει από τη μελέτη του IOBE, η μεγάλη αύξηση της χρήσης καρτών στις καθημερινές συναλλαγές συνέβαλε τουλάχιστον στο 17% της ετήσιας αύξησης των εσόδων από ΦΠΑ που καταγράφηκε το 2019. Σημειώνεται ότι η χρήση καρτών διευρύνθηκε θεαματικά μετά το 2015, λόγω της επιβολής κεφαλαιακών περιορισμών, ενώ διατήρησε ισχυρούς ρυθμούς και μετά το 2017, ως αποτέλεσμα και των μέτρων προώθησης των ηλεκτρονικών πληρωμών που πάρθηκαν με τον νόμο 4446/2016.

Παρόλα αυτά, το επίπεδο χρήσης καρτών στην Ελλάδα παραμένει χαμηλότερο από τους μέσους όρους της ΕΕ, ενώ παρατηρείται ακόμα σημαντικά χαμηλότερη χρήση καρτών σε συγκεκριμένους κλάδους και περιοχές της χώρας. Σε αυτή τη βάση, σύμφωνα με τη μελέτη, είναι χρήσιμο να ληφθούν περισσότερα στοχευμένα και θετικά μέτρα, ώστε να ενισχυθεί περαιτέρω η διείσδυση των ηλεκτρονικών πληρωμών, προοπτική η οποία θα αποφέρει επιπλέον δημοσιονομικά οφέλη.

Αναλυτικότερα, η δυναμική στη χρήση καρτών πληρωμής παρέμεινε ισχυρή τη διετία 2018-2019, όταν άλλα ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών, όπως μεταφορές πίστωσης και εντολές άμεσης χρέωσης, παρουσίασαν τάσεις σταθεροποίησης. Έως το τέλος του 2019, ο αριθμός των συναλλαγών 12-πλασιάστηκε εντός μιας πενταετίας, ενώ η αξία συναλλαγών έφτασε πενταπλάσιο επίπεδο σε σύγκριση με το τέλος του 2014. Αντίθετα, μετά την αρχική ώθηση από την επιβολή των κεφαλαιακών περιορισμών που ανέβασε ραγδαία τον αριθμό εντολών άμεσης χρέωσης και μεταφοράς πίστωσης (κατά περίπου 70% υψηλότερα το 2017 σε σχέση με το 2014), ο ρυθμός αύξησής τους έχει επιβραδυνθεί.

Η πανδημία επηρέασε σημαντικά τη χρήση καρτών στην Ελλάδα. Με την επιβολή των πρώτων περιοριστικών μέτρων, ο αριθμός πληρωμών με κάρτα μειώθηκε (σε σύγκριση με ένα έτος πριν) κατά 7% τον Μάρτιο του 2020 και κατά 19% τον Απρίλιο, αλλά επανήλθε σε διψήφιους ρυθμούς ανόδου (13%-14%) με το άνοιγμα της οικονομίας κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Η αύξηση της συχνότητας στη διάρκεια της πανδημίας αφορούσε κυρίως συναλλαγές μικρότερης αξίας, ενώ η αξία των

συναλλαγών με φυσική παρουσία υποχώρησε σημαντικά. Ως αποτέλεσμα, παρά τη μεγάλη άνοδο των διαδικτυακών πληρωμών με κάρτα (άνω του 20% σε αριθμό και άνω του 30% σε αξία, το δεύτερο και τρίτο τρίμηνο του 2020), η αξία συναλλαγών στο σύνολο της αγοράς κατέγραψε υψηλούς ρυθμούς συρρίκνωσης (22%-25%) ακόμα και τους καλοκαιρινούς μήνες του 2020.

Η ισχυρή άνοδος της χρήσης καρτών στη χώρα την τελευταία πενταετία δεν κατάφερε να εξαλείψει τη διαφορά σε σχέση με το μέσο επίπεδο χρήσης καρτών της ΕΕ. Ειδικότερα, η αξία συναλλαγών με κάρτα ως ποσοστό της κατανάλωσης νοικοκυριών ανήλθε σε 21,1% στην Ελλάδα το 2019, από 7% το 2015. Παραμένει όμως σημαντικά χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης (31,7%) και της ΕΕ-28 (39,5%).

Σημαντικά περιθώρια για περαιτέρω σύγκλιση παρατηρούνται και μεταξύ γεωγραφικών περιοχών της χώρας, αλλά και κλάδων της εγχώριας οικονομίας. Προσαρμόζοντας την αξία πληρωμών με κάρτα με το ΑΕΠ κάθε περιοχής, παρατηρείται σημαντική σύγκλιση διαχρονικά, με σχετικά μικρή υστέρηση να καταγράφεται ακόμα στις περιοχές εκτός των δυο μεγάλων αστικών κέντρων της χώρας και των νησιωτικών περιοχών. Ωστόσο, πολύ μεγαλύτερη είναι η διαφορά στη συχνότητα χρήσης καρτών προσαρμοσμένη ως προς τον πληθυσμιακό μέγεθος των περιοχών, καθώς φαίνεται πως η χρήση καρτών για καθημερινές συναλλαγές χαμηλότερης αξίας είναι λιγότερο διαδεδομένη στην περιφέρεια της χώρας.

Ως προς την κλαδική διάρθρωση, παρά την αύξηση που παρατηρήθηκε την περίοδο 2015-2017, το μερίδιο των υπηρεσιών στις πληρωμές με κάρτα παραμένει δυσανάλογα μικρό σε σχέση με τα αγαθά. Ειδικότερα, ενώ οι υπηρεσίες έχουν 59,7% μερίδιο στην ιδιωτική κατανάλωση το 2019, στην αξία των πληρωμών με κάρτα το μερίδιό τους περιορίζεται σε 31,3%. Ιδιαίτερη περιορισμένη είναι η διείσδυση της χρήσης καρτών στην εκπαίδευση, τις επαγγελματικές υπηρεσίες και τις επισκευές, ενώ παρά την πρόοδο που σημειώθηκε υπάρχει περιθώριο για σημαντική περαιτέρω αύξηση της χρήσης καρτών στην εστίαση.

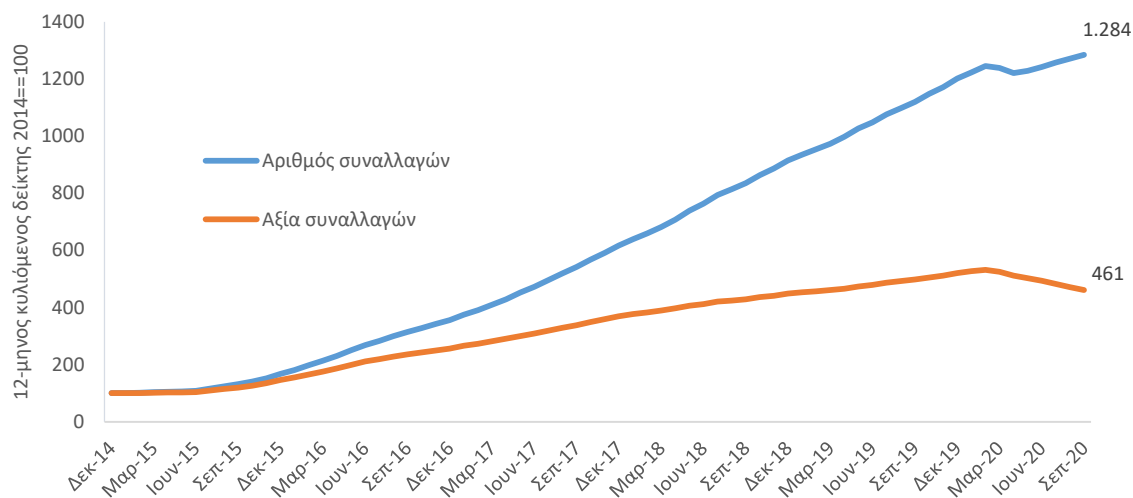
Η πορεία της χρήσης καρτών μετά το 2017 παρέχει επιπλέον ενδείξεις ότι τα μέτρα που πάρθηκαν για την ενίσχυσή τους με τον νόμο 4446/2016 είχαν στατιστικά σημαντική και θετική επίδραση. Για τα μέτρα του νόμου 4646/2019, τα διαθέσιμα στοιχεία για το πρώτο δίμηνο του 2020 παρέχουν ενδείξεις για ήπια θετική επίδραση, ωστόσο η ισχυρή επίδραση της πανδημίας στις πληρωμές από τον Μάρτιο του 2020 δυσχεραίνει την ανάδειξη της επίδρασης του νέου νόμου στα σχετικά στοιχεία.

Σε κάθε περίπτωση, τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι η αυξημένη χρήση καρτών οδήγησε σε σημαντική αύξηση των φορολογικών εσόδων. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τη μελέτη, κάθε 1% αύξηση της χρήσης καρτών σε αξία συναλλαγών οδήγησε κατά μέσο όρο την περίοδο 2015-2019 σε αύξηση των εσόδων ΦΠΑ κατά 0,13 ποσοστιαίες μονάδες (π.μ.), ενώ αντίστοιχα κάθε 1% αύξηση του αριθμού συναλλαγών μεταφράζεται σε αύξηση των εσόδων και 0,09 π.μ. Ως αποτέλεσμα, εκτιμάται ότι η διείσδυση των καρτών συνέβαλε τουλάχιστον στο 17% της συνολικής ετήσιας αύξησης εσόδων από ΦΠΑ το 2019. Το όφελος σε όρους επιπλέον εσόδων από ΦΠΑ λόγω της αυξημένης χρήσης καρτών εκτιμάται σε €273 εκατ. το 2019. Σημειώνεται ότι το συνολικό δημοσιονομικό όφελος είναι μεγαλύτερο, καθώς ο υπολογισμός δεν περιλαμβάνει το όφελος που προκύπτει ως επιπλέον έσοδα από φορολογία εισοδήματος και ασφαλιστικές εισφορές που σχετίζονται με οικονομική δραστηριότητα η οποία παρέμενε αδήλωτη πριν την εξάπλωση των καρτών πληρωμής.

Με δεδομένο ότι το επίπεδο χρήσης καρτών στην Ελλάδα παραμένει χαμηλό σε σχέση με άλλες χώρες της ΕΕ, υπάρχει περιθώριο για μεγαλύτερο δημοσιονομικό όφελος από συνέχιση της εξάπλωσης της χρήσης των ηλεκτρονικών πληρωμών. Με βάση διεθνείς πρακτικές για το μερίδιο

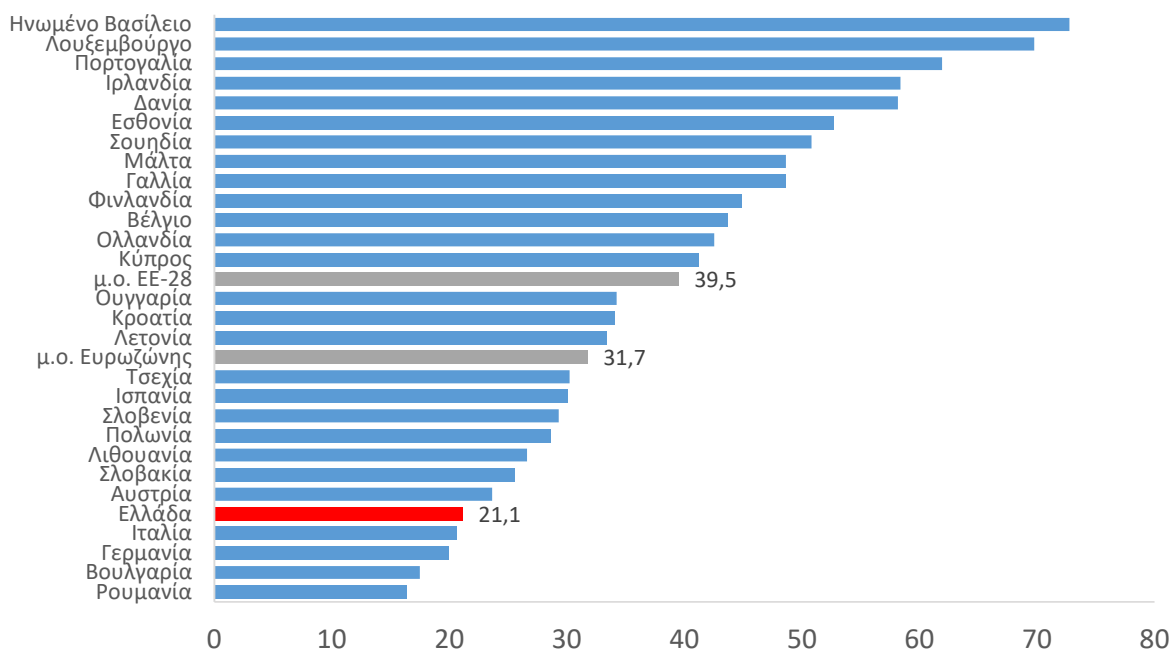
χρήσης καρτών προς ιδιωτική κατανάλωση, τα ετήσια έσοδα ΦΠΑ θα ήταν υψηλότερα κατά 6,4% (€1,1 δισεκ.) αν η Ελλάδα έφθανε το μέσο επίπεδο χρήσης καρτών της Ευρωζώνης και κατά 11,1% (€2 δισεκ.) εάν έφθανε το μέσο επίπεδο χρήσης που σημειώνεται στην ΕΕ-28.

Διάγραμμα 1: Χρήση καρτών πληρωμής στην Ελλάδα, Δεκέμβριος 2014 - Σεπτέμβριος 2020

Πηγές: Τράπεζες μέλη της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών κατά την περίοδο 2014-2017, Mastercard κατά την περίοδο 2018-2020. **Επεξεργασία στοιχείων:** IOBE. **Σημείωση:** Δεν περιλαμβάνονται προπληρωμένες κάρτες και διαδικτυακές πληρωμές με κάρτες.

Διάγραμμα 2: Αξία συναλλαγών με κάρτα στις χώρες της ΕΕ-28, ως ποσοστό της ιδιωτικής κατανάλωσης το 2019

Πηγή: ΕΚΤ, Eurostat **Επεξεργασία στοιχείων:** IOBE. **Σημείωση:** (1) Οι συναλλαγές με κάρτα αφορούν κάρτες που εκδόθηκαν στην κάθε χώρα (2) Η ιδιωτική κατανάλωση αντιστοιχεί μόνο στα νοικοκυριά, εξαιρουμένων των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων.

Καθώς υπάρχει ακόμα σημαντικό περιθώριο για ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης μέσα από αύξηση της χρήσης καρτών, η μελέτη προτείνει τη λήψη περαιτέρω μέτρων πολιτικής που ενθαρρύνουν τη διείσδυση ΗΜΠ σε κλάδους μέτριου και υψηλού ρίσκου φοροδιαφυγής και σε περιοχές με χαμηλή χρήση. Ενδεικτικά συμπληρωματικά μέτρα προς αυτή την κατεύθυνση είναι η επιστροφή στον καταναλωτή ενός ποσοστού επί της αξίας αγοράς μέσω ΗΜΠ σε στοχευμένες συναλλαγές με μέτριο ρίσκο φοροδιαφυγής, η στόχευση της λοταρίας αποκλειστικά σε συναλλαγές σε κλάδους με υψηλό ρίσκο φοροδιαφυγής και η εισαγωγή διακριτής λοταρίας ή επιστροφή φόρου για ελεύθερους επαγγελματίες που επιτυγχάνουν στόχους διείσδυσης ΗΜΠ για τις προσφερόμενες υπηρεσίες τους.

Η μελέτη είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του IOBE (www.iobe.gr).